

Đền Đông Lô: Từ chứng tích lịch sử đến khát vọng trùng hưng

ISSN: 2734-9195 16:22 04/02/2026

Mong rằng, tương lai không xa, đền Đông Lô được quan tâm nhiều hơn từ các ban, ngành liên quan; từ giới học giả, nghiên cứu, góp phần sáng tỏ nhiều hơn về điển tích, lịch sử nơi đây: Ngôi đền xứng đáng trở thành “Di tích lịch sử” của Thủ đô Hà Nội.

Có lẽ ít ai để ý, giữa thủ đô Hà Nội, có ngôi đền thờ “Thái Sư Cương Quốc Công - Nguyễn Xí”, Ngài từng làm quan qua 4 triều vua Lê (Thái Tổ - Thái Tông - Nhân Tông - Thánh Tông).

Gian chính thờ “Thái Sư Cương Quốc Công - Nguyễn Xí”

Ngày 03/02/2026 (16/12/Ất Ty), Lễ khánh thành tu sửa Đền Đông Lô được tổ chức tại bản đền ở Thúy Lĩnh, Lĩnh Nam, Hoàng Mai, Hà Nội. Dự lễ, có sự hiện diện của GS.NGND Nguyễn Đình Chú (98 tuổi), hậu duệ đời thứ 17 của Thái Sư Cương Quốc Công - Nguyễn Xí, đại diện Ban TTTT T.Ư - GHPGVN, phóng viên báo đài và đông đảo nhân dân địa phương.

Đền vừa được tôn tạo, gian chính thờ Ngài Nguyễn Xí được thiết kế kiến trúc đền thờ Việt Nam truyền thống, một gian, một tầng, bên trong là các ban thờ được bài trí gọn, hợp lý.

Bên trong gian thờ chính

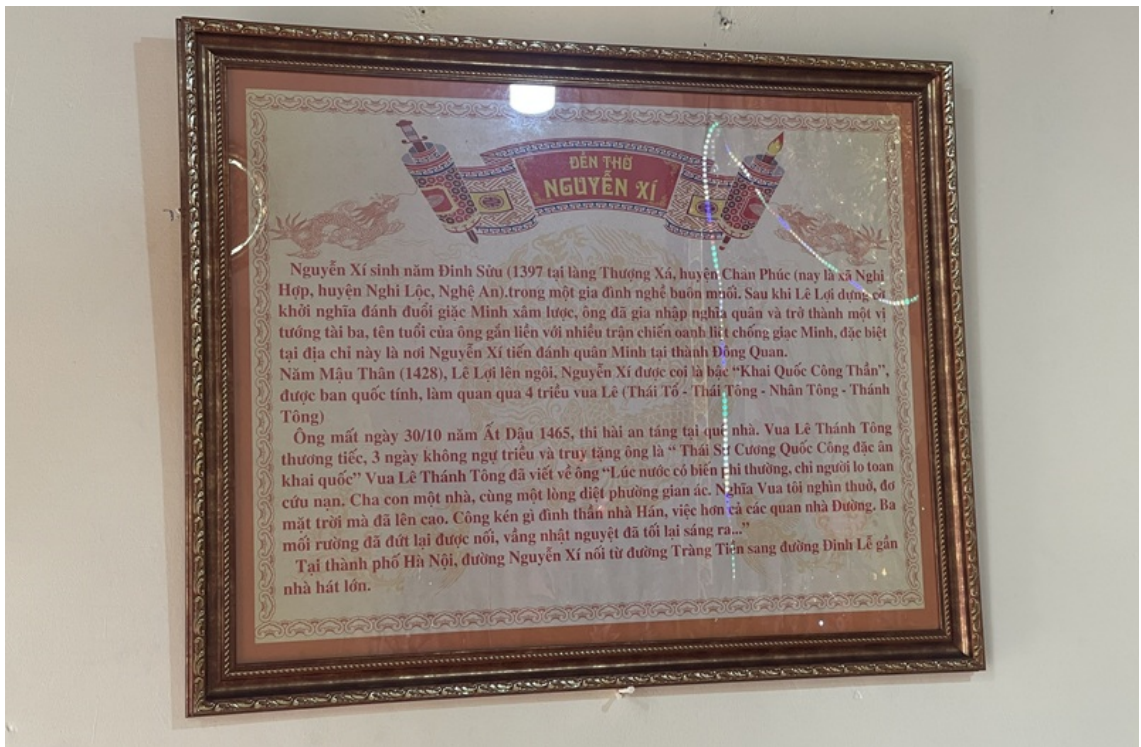
Từ cổng vào, đến gian chính và nhiều phần kiến trúc khoác lên mình áo mới cùng nước sơn vàng tươi, điểm nhấn đặc biệt ở Đền Đông Lô là Giếng Ngọc, giếng khơi lộ thiên không rõ niên đại, bên thành giếng, một vài chỗ nước sơn còn mới, ghi nội dung giếng được xây dựng lại năm 2014.

Chúng tôi chưa thấy có bia hay tài liệu ghi rõ sử tích về Đền, chỉ thấy trong gian thờ chính có bảng thông tin gắn trên tường cùng nội dung: “*Nguyễn Xí sinh năm Đinh Sửu (1397 tại làng Thượng Xá, huyện Chân Phúc, nay là xã Nghị Hợp, huyện Nghi Lộc, Nghệ An), trong một gia đình nghề buôn muối. Sau khi Lê Lợi dựng cờ khởi nghĩa đánh đuổi giặc Minh xâm lược, ông đã gia nhập nghĩa quân và trở thành một vị tướng tài ba, tên tuổi của ông gắn liền với nhiều trận chiến oanh liệt chống giặc Minh, đặc biệt tại địa chỉ này là nơi Nguyễn Xí tiến đánh quân Minh tại thành Đông Quan.*”

Thái Sư Cương Quốc Công Nguyễn Xí
(1397 - 1465)
thờ ở Trung điện

Năm Mậu Thân (1428), Lê Lợi lên ngôi, Nguyễn Xí được coi là bậc "Khai Quốc Công Thần" được ban quốc tính, làm quan qua 4 triều vua Lê (Thái Tổ - Thái Tông - Nhân Tông - Thánh Tông).

Ông mất ngày 30/10 năm Ất Dậu 1465, thi hài an táng tại quê nhà. Vua Lê Thánh Tông thương tiếc, 3 ngày không ngự triều và truy tặng ông là "Thái Sư Cưng Quốc Công đặc ân khai quốc" Vua Lê Thánh Tông đã viết về ông "Lúc nước có biến phi thường, chỉ người lo toan cứu nạn. Cha con một nhà, cùng một lòng diệt phùng gian ác. Nghĩa Vua tôi nghìn thuở, đờ mặt trời mà đã lên cao. Công kén gì đình thần nhà Hán, việc hơn cả các quan nhà Đường. Ba mối rường đã đứt lại được nối, vầng nhật nguyệt đã tối lại sáng ra..".

Tại thành phố Hà Nội, đường Nguyễn Xí nối từ đường Tràng Tiền sang đường Đinh Lễ gần nhà hát lớn".

Như vậy, nơi đây xưa kia, từng là nơi Ngài Nguyễn Xí cùng nghĩa quân đánh đuổi giặc Minh, góp phần giữ yên bờ cõi nước nhà.

Giáo sư - Nhà giáo Nhân Dân Nguyễn Đình Chú

Phát biểu tại buổi lễ, Giáo sư - Nhà giáo Nhân Dân Nguyễn Đình Chú chia sẻ: Đây là di tích có nhiều chứng tích lịch sử cần được khảo cứu kỹ, không chỉ làm rõ dấu ấn, hành trạng “Thái Sư Cương Quốc Công - Nguyễn Xí” ở nơi đây; mà góp phần rạng danh đền thờ Ngài giữa thủ đô Hà Nội. Giáo Sư cũng chia sẻ về mối quan hệ gắn bó giữa triều đại quân chủ Việt Nam với Phật giáo, một tôn giáo của từ bi, trí tuệ và tinh thần nhập thế, đã cùng các triều đại “đức trị, góp phần thịnh quốc, an dân”. Giáo sư cũng nhấn mạnh rằng, cần có lộ trình khảo cứu sâu sắc, đề nghị tới các cơ quan Nhà nước có thẩm quyền sắc phong Đền Đông Lô là “Di tích lịch sử”.

Nhiều ý kiến cũng đồng quan điểm trao đổi từ Gs NGND Nguyễn Đình Chú. Mong rằng, tương lai không xa, đền Đông Lô được quan tâm nhiều hơn từ các ban, ngành liên quan; từ giới học giả, nghiên cứu, góp phần sáng tỏ nhiều hơn về điển tích, lịch sử nơi đây: Ngôi đền xứng đáng trở thành “Di tích lịch sử” của Thủ đô Hà Nội.

Tin và ảnh: **Hoa Mạn**